

GAMTOS PASAULIS

AKISTATA su **kalnų gorilomis**

VYTAUTAS BUKAUSKAS

NUOTRAUKOS ŽANETOS PAUNKSNIENĖS, VAIDOS BUTVILIENĖS

„Parc Nacional des Volcans” – viena puikiausių vietų Afrikoje. Čia Virungos vulkanų šlaituose Ruandoje bei Kongo (Zairo) ir Ugandos pasienyje esančiose džiunglėse gyvena paskutinės pasaulyje išlikusios apie 700 kalnų gorilų. Maždaug po 300 Bvindi miške ir Virungos vulkaniniuose kalnuose.

Kalnuose gyvendami šie gyvūnai pakyla šlaitais iki 3000 metrų aukščio, nors per dieną jie paprastai nueina ne daugiau kaip 1 kilometrą. Aukščiausias vulkanas šiame rajone yra Karisimbi – 4507 m.

Ruandoje yra 7 gorilų grupės. Didžiausia šių gyvūnų šeima – iš 35 žvėrių (Susa grupė), Sabinjo – iš 13, Amahura – iš 16, yra ir dar viena 16 gorilų šeima. Į nacionalinį parką patekti ir iš arčiau apžiūrėti bezdžiones ne taip paprasta – per dieną įleidžiama 30–35 žmonės. Ugandoje leidimai išduodami tik 16 žmonių dienai. Kongas (Zairas) dėl ten vykstančio pilietinio karo apskritai beveik neprieinamas.

Pirmasis užfiksuotas susitikimas su gorilomis buvo prieš 2000 metų, kai kartaginiečiai išsilaipino vakarų Afrikoje ir susidūrė su gorilomis. Gorila – kartaginiečių kalba reiškia velnias. Pirmosios dvi jų rūšys buvo aprašytos XIX a. Ir tik vėliau aptikta trečioji kalnų gorila. Ją 1902 m. pirmasis aprašė vokietis. Kalnietės stambesnės už savo giminaites, platesnės krūtinės, tankaus kailio, geriau prisitaikė gyventi šaltesniame klimato.

Pirmą kartą gorilomis buvo susidomėta prieš 106 metus. Pirmą mokslinį darbą apie Virungos vulkanų šlaituose gyvenančias bezdžiones atliko George'as Schalleris 1959 metais. Jo veiklą po aštuonerių metų toliau tęsė Dian Fossey, išgyvenusi tarp šių gyvūnų 13 metų ir parašiusi garsiąją knygą „Gorilos rūke“. 1985 m. brakonieriai šią mokslininkę nužudė.

Palyginus gorilų ir žmonių fiziologiją – ji sutampa 97 proc. Šie artimiausi žmogui savo sandara didžiausi primatai yra nuolat tyrinėjami mokslininkų. Jie mylisi, džiaugiasi ir liūdi lygiai taip pat kaip ir žmonės. Gorilos gyvena šeimomis nuo 10 iki 30 gyvūnų, šeimai vadovauja vienas arba du patinai. Gorilų patinas sveria apie 200 kg, patelės – dvigubai smulkesnės. Subręsta sulaukusios

15 metų. Lankėmės šeimoje, kurioje gyvena 8 gorilos. O jų sidabranugaris 36 m. patinas vardu Gohonda yra didžiausias pasaulyje. Jis sveria 220 kg.

Pirmą kartą kaip turistinis objektas gorilos buvo pradėtos rodyti Zaire 1960 metais, Ruandoje – 1978 m. ir Ugandoje tik 90-ųjų pabaigoje. Norinčiųjų pamatyti – didžiulės eilės, būtina registruotis iš anksto. Dėl didelio poreikio ekskursijos kaina nuolat auga.

Akistata su kalnų gorilomis kiekvienam lietuviui kainavo po 500 JAV dolerių. Kelionės pradžioje visi gavome po vinjetę su lankomos šeimos narių nuotraukomis. Pastebėjome, kad visos jos yra skirtingų bruožų. Gorilos yra visiškos vegetarės, maitinasi išimtinai augaliniu maistu, negeria ir vandens, tik ėda labai sultingus, vandeningus augalus.

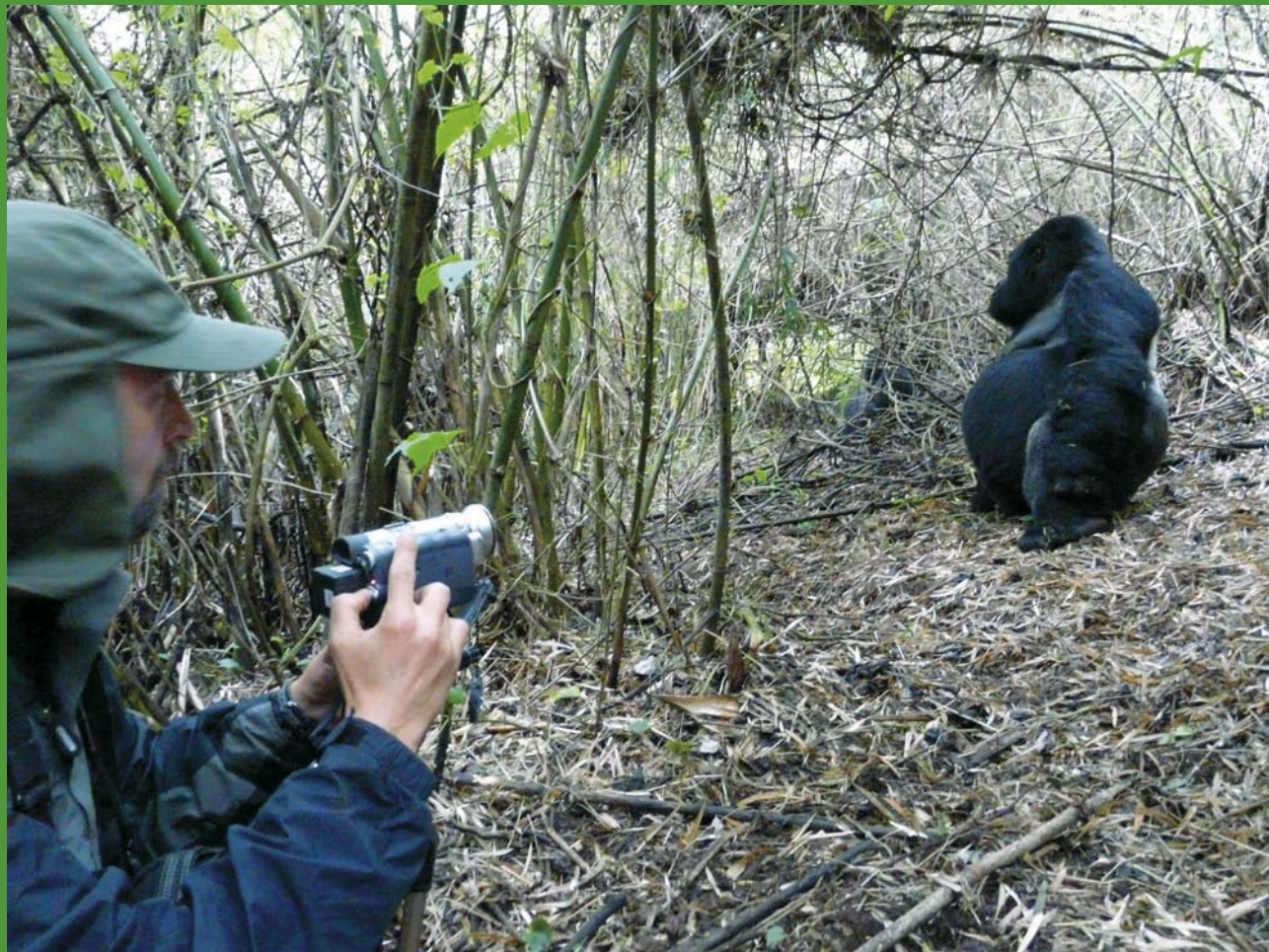
Nepaprastą išpūdį daro jų dydis. Kai kurie keliautojai tirtėjo iš baimės stebėdami jas iš vos poros metrų atstumo. Negali nė fotografuoti, kai toks žvėris žiūri tau į akis... Sulaikę kvapą stebėjome, kaip gidas užkirto gorilai kelią ir ši pačiupo jo koją. Per akimirką gidas išsitiesė ant žemės, o gorila tik žvilgtelėjusi į jį nuėjo savo keliu.

Gidai yra gerai susipažinę su šių gyvūnų elgsena ir žino, kaip elgtis vienu ar kitu atveju, supranta kiekvieną jų sklaidžiamą garsą. Nesunku įsivaizduoti pasekmes, jei tokia masė, kuri atsistojusi būtų apie trijų metrų dydžio, ką nors pultų. Nors jos gyvena meilėje ir yra labai taikios, vis dėl to labai svarbu paisyti gido patarimų ir rimties. Stengiamasi,

kad keliautojai netrikdytų jų gyvenimo.

Gorilos gyvena aukštai kalnuose tarsi namuose, kurių sienas iš visų pusių atstoja susiviję tankūs augalai. Einant link jų per tankias džiungles, kelią gidas prakerta mečete, nors tai ir draudžiama. Be abejonės takelis vėl greitai užželia. Kiekvienas augalas čia su ilgesniais ar mažesniais spygliais, o pačios džiunglės pilnos įvairių gyvių, ypač daug įvairiausio dydžio piktai kandančių skruzdėlių. Mūsų kelionės tikslas yra gana aukštai kalnuose, tad pavojingų gyvūnų čia nesiveisia. Ekskursantus lydi du ginkluoti vietiniai. Nykstantys didžiausi pasaulio primatai yra sotos brakonierių kašnelis. Gorilų kūno dalys naudojamos medicinoje – galva kainuoja 1000 JAV dolerių, letena 600–800 JAV dolerių.

PAGRINDINĖS TAISYKLĖS KELIAUJANT PAS KALNŲ GORILAS:

- visiems laikytis kartu, nesiartinti prie gyvūnų arčiau kaip per 5 m (nors mus prileido arčiau), netriukšmauti ir nedaryti staigių judesių,
- pasišalinti, jeigu norite čiaudėti ar kosėti,
- fotografuoti be blykstės,
- nevalgyti ir nerūkyti būnant šalia,
- nešiukšlinti,
- nespjaudyti ant žemės,
- giliai užkasti visas išmatas,
- parke negali lankytis: sergantys užkrečiama liga ir jaunesni nei 15 metų.

